

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Iran

Hijabpåbudet

24. februar 2025

© Landinfo 2025

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

After the Iranian revolution in 1979, hijab became mandatory by law. The death of Mahsa Amini in September 2022 triggered widespread protests, and many women began to defy the hijab mandate. The authorities tried to regain control through various measures, including a strict hijab law that was planned to take effect in December 2024. The implementation was halted due to security concerns.

As of 2025, it is common to see women without hijab in public spaces throughout the country, particularly in cities. The authorities have adopted a more passive attitude, and the morality police rarely confront women who do not cover themselves. Punitive measures are mainly directed at influencers and celebrities who challenge the hijab mandate on social media.

Sammendrag

Etter den iranske revolusjonen i 1979 ble hijab påbudt ved lov. Mahsa Aminis død i september 2022 utløste omfattende protester, og mange kvinner begynte å trosse hijabpåbudet. Myndighetene forsøkte å gjenvinne kontrollen gjennom ulike tiltak, inkludert en streng hijablov som etter planen skulle tre i kraft i desember 2024. Implementeringen ble stanset av sikkerhetshensyn.

Pr. 2025 er det vanlig å se kvinner uten hijab i det offentlige rom i hele landet, særlig i byene. Myndighetene har inntatt en mer passiv holdning, og moralpolitiet konfronterer sjelden kvinner som ikke dekker seg til. Straffereaksjoner rettes hovedsakelig mot influensere og kjendiser som utfordrer hijabpåbudet på sosiale medier.

Innhold

1	Innledning.....	6
2	Påbud om bruk av hijab.....	6
2.1	Moralpolitiet	7
3	Kvinne, liv, frihet-protestene	7
3.1	Myndighetenes forsøk på å gjenvinne kontroll over kvinnene.....	8
3.1.1	Noor-kampanjen	9
3.1.2	Den nye hijabloven	9
3.2	Rapporterte saker i 2024.....	10
4	Utviklingen etter at iverksettelsen av hijabloven ble stanset.....	11
4.1	Gatebildet i 2025	11
4.1.1	Profilen på kvinnene som ikke dekker seg til	12
4.1.2	Kvinner opptrer i offisielle sammenhenger uten hijab	12
4.2	Hvordan opptrer sikkerhetsmyndighetene og moralpolitiet?	12
4.3	Rapporterte saker etter at iverksettelse av loven ble stanset	13
5	Referanser	15

1 Innledning

Etter revolusjonen i 1979 har hijab ikke bare vært et religiøst plagg, men også et sterkt politisk symbol og en av hovedpilarene i den islamske republikken. Mens noen ser på hijab som uttrykk for religiøs identitet, er det for andre først og fremst et symbol på undertrykkelse og maktmisbruk, særlig rettet mot landets kvinner.

Kvinne, liv, frihet-bevegelsen som startet høsten 2022, har ført til en stille kultur-revolusjon. Selv om demonstrasjonene i gatene ble slått ned i løpet av høsten 2022, trosser fortsatt en betydelig andel kvinner hijabpåbudet og opptrer utildekket i det offentlige rom. Dette på tross av trusler om strenge straffer og sanksjoner. Myndighetene har forsøkt å stanse den stille revolusjonen med lovgivning og maktbruk, men uten resultat.

Iran er et lukket land, og det er krevende å få tilgang til verifisert og oppdatert informasjon om menneskerettslige forhold, særlig utenfor de store byene. Ulike aktører kan ha en agenda og ønske å spre sin versjon av virkeligheten. I og med at situasjonen er polarisert, er narrative mange og forskjellige. En kildekritisk tilnærming til informasjonen som presenteres, er derfor viktig. Det er ofte vanskelig å kryssjekke informasjon fordi informasjonstilgangen er begrenset. Hendelsene vi beskriver, ligger nær i tid, det foreligger derfor begrenset med forskning og analyser som Landinfo kan lene seg på. Dette temanotatet bygger i hovedsak på åpent tilgjengelige kilder, primært presseoppslag, nyhetsartikler og øyevitne-skildringer. I tillegg har Landinfo innhentet informasjon fra kilder i Iran. Kildene er anonymisert for å beskytte deres sikkerhet, og sikre deres videre arbeid.

2 Påbud om bruk av hijab

Den 11. februar 1979 regnes som dagen for den iranske revolusjonen og da shahens regime falt. Allerede 7. mars 1979 kom et dekret om at alle kvinner skulle bruke hijab. Dagen etter, kvinnedagen i 1979, var første gang iranske kvinner demonstrerte mot hijabpåbudet (Bøe 2022).

I 1983 ble påbudet om å opptre sømmelig i det offentlige rom, nedfelt i straffeloven. Kvinner risikerte fengselsstraff, pisking eller bot for å overtre normene for moralsk oppførsel (Mørk et al. 2021). Hjemmelen for å straffe kvinner som «appear in public places and roads without wearing an Islamic hijab», er straffeloven artikkel 638¹. Strafferammen er fengsel fra ti dager til to måneder eller en bot på 13–133 norske kroner (Penal Code 1996/2013).

¹ Artikkel 638 er i straffelovens bok 5, kapittel 18 med følgende ordlyd: «Anyone in public places and roads who openly commits a *harām* (sinful) act, in addition to the punishment provided for the act, shall be sentenced to two months' imprisonment or up to 74 lashes; and if they commit an act

Lovhjemmelen har liten støtte i befolkningen. En nederlandsk forsker (som gjengitt i Killingland 2022) fant i en undersøkelse fra 2020, at 72 prosent av befolkningen var motstander av obligatorisk og lovpålagt hijabbruk, kun 15 prosent støttet lovbestemmelsen. Også blant regimets støttespillere har hijabpåbudet vært omstridt, og en del mente at hijabbruk må være frivillig. Samtidig har hijab vært et sentralt symbol for den islamske republikken (Bøe 2022).

Ulike straffebestemmelser benyttes mot dem som opponerer og protesterer mot hijabpåbudet. Atlas of Iran Prisons Group (som gjengitt i Ali & Kayyal 2023, s. 30) har undersøkt hvilke hjemler som i perioden 2017–2022 ble benyttet mot dem som åpent protesterer mot påbudet. Resultatet viste at i majoriteten av sakene, ble det benyttet bestemmelser om nasjonal sikkerhet.

2.1 Moralpolitiet

Etter revolusjonen i 1979 har det for begge kjønn vært obligatorisk å etterleve islamsk praksis. Selv om det siden 1979 har vært utbredt kontroll av oppførsel og klesdrakt, ble moralpolitiet² som institusjon formelt etablert i 2005/2006 (Bøe 2023; Ali & Kayyal 2023).

Moralpolitiet ble etablert som en del av politistyrken. Hovedoppgaven har vært å håndheve de strenge islamske reglene for oppførsel og bekledning. De har patruljert gater og andre offentlige rom for å påse at iranere, i særdeleshet kvinner, kler seg sømmelig med løstsittende klær og at de overholder hijabpåbudet. Det å vise hår eller bruke mye sminke, ble betegnet som «bad hijab». Moralpolitiet har «veiledet» og gitt advarsler, men også brukt maktmidler som å ilegge bøter samt arrestere og sikte kvinner som bærer hijaben på feil måte. Loven gir ingen klar definisjon av hva som kan regnes som «bad hijab», det har derfor vært stort rom for skjønnsutøvelse fra den enkelte tjenestemann (Bøe 2023; Ali & Kayyal 2023).

3 Kvinne, liv, frihet-protestene

Kurdiske Mahsa/Jina Amini ble arrestert av moralpolitiet i september 2022, angivelig fordi hun bar hijaben på feil måte og viste for mye hår. Da det ble kjent at 22-åringen hadde omkommet i politiets varetekt, utløste dødsfallet voldsomme protester i hele landet. Hver kveld utover høsten var gatene fylt av unge mennesker som ropte slagord som «kvinne, liv, frihet» og «død over diktatoren».

that is not punishable but violates public prudency, they shall only be sentenced to ten days to two months' imprisonment or up to 74 lashes.

Women, who appear in public places and roads without wearing an Islamic *hijab*, shall be sentenced to ten days to two months' imprisonment or a fine of fifty thousand to five hundred Rials».

² Kjent som Gasht-e Ershad eller «veiledningspatruljen» (Bøe 2023).

Demonstrantene ble slått hardt ned på (Bøe 2022). Ved årsskiftet var protestene i det vesentlige dødd ut.

Hijaben var et viktig symbol under protestene, kvinner kastet hijaben og klippet håret i det offentlige rom og på sosiale medier. Kvinner, de fleste unge, tok bilder av seg selv på offentlige steder uten hijab, enkelte kun iført shorts eller skjørt. I solidaritet med kvinnene tok enkelte menn på seg shorts, som også er ulovlig (Motademi 2023).

Mahsa Aminis død var utvilsomt et vendepunkt for hijabbruk i Iran, og utviklingen akselererte i et voldsomt tempo. Under protestene ble det vanlig å se kvinner uten tildekket hår i det offentlige rom. Bare få år tidligere, i 2017 og 2018, var Vida Movahed den første som tok av seg hijaben i en offentlig protest. Hun bandt den hvite hijaben sin på en pinne og viftet med den som et flagg, og ble dømt til ett års fengsel for oppfordring til umoral (straffelovens artikkel 639) (International Federation for Human Rights 2019). Den iransk-amerikanske journalisten og kvinneaktivisten Masih Alinejad, bosatt i New York, har vært en tydelig stemme i kampen mot tvungen hijab. I 2014 startet hun kampanjen «my stealthy freedom» på Facebook og andre sosiale medier. Hun oppfordret iranske kvinner til å poste bilder av seg selv uten hijab. Den mest utbredte hashtagen har vært *#WhiteWednesdays* der kvinner ble bedt om å kle seg i hvitt og vifte med et hvitt hodeplagg i offentligheten på onsdager (Ghattas 2018).

Kvinne, liv, frihet-bevegelsen medførte en normendring som vedvarte selv om demonstrasjonene i gatene avtok senhøsten 2022. Protestene fikk nye former ved at kvinner nektet å etterleve hijabpåbudet, en klar demonstrasjon mot regimet. I april 2023 uttalte lederen for den Oslo-baserte menneskerettsorganisasjonen Iran Human Rights at i byer over hele Iran, går kvinner med synlig hår og uten hijab. Dette er en åpen protest mot regimet som ikke har makt til å påtvinge kvinnene hijaben igjen, uttalte lederen Amiry-Moghaddam (Skjeseth 2023).

3.1 Myndighetenes forsøk på å gjenvinne kontroll over kvinnene

Etter at gateprotestene var slått ned og myndighetene hadde fått kontroll over situasjonen, var det åpenbart ulike oppfatninger innenfor myndighetsapparatet om hvilke reaksjoner utildekkede kvinner skulle møtes med. Myndighetene var rådvile, og dette førte til debatt innad i det iranske regimet om hvordan man kunne gjeninnføre håndhevelsen av et hijabpåbud. Det ble sågar foreslått å etablere en «hijab-klinikk» der kvinner som trosset hijabpåbudet, kunne få psykologisk behandling (Iran International 2025a).

Myndighetene benyttet utstrakt bruk av overvåking for å identifisere kvinner som ikke brukte hijab. Det ble åpnet for å nekte utildekkede kvinner tilgang til bank-tjenester, flyplasser og offentlige tjenester. Ett av virkemidlene var automatiske fotokontroller på veinettet for å avdekke kvinner uten hodeplagg. Kvinner som ble

tatt flere ganger, risikerte at kjøretøyet ble konfiskert. Etter 15–30 dager kunne normalt bilen tilbakeføres til eier, men ofte etter en bot, og etter at kvinnene skriftlig forpliktet seg til å respektere hijabpåbudet (AFP 2024).

Myndighetene forsøkte å innføre indirekte sanksjonering, blant annet ved å pålegge butikker, spisesteder og transportselskaper å avvise kvinner uten hijab. Deres ansatte eller kunder brøt hijabpåbudet, kunne det medføre nedstenging av virksomheten eller konfiskering av eiendom (Ali & Kayyal 2023). Virksomhetene ble pålagt å utlevere overvåkingsbilder til politiet for at de skulle være i stand til å identifisere kvinnene som ikke brukte hijab (UN 2024; AFP 2024).

I tillegg var det eksempler på at sivile tok saken i egne hender og oppførte seg som «kontrollører» gjennom å trakassere kvinner som angivelig ikke var korrekt kledd. Selv om kvinner sjelden ble utsatt for fysisk vold, var det en risiko for trakassering i det offentlige rom (kilde i Iran, e-post 2024).

3.1.1 Noor-kampanjen

I april 2024 intensiverte myndighetene innsatsen mot kvinner som var utildekket i det offentlige rom. Øverste leder Ali Khamenei holdt 3. april en tale hvor han understreket sikkerhetsapparatets plikt til å håndheve hijablovene. En uke senere ble den såkalte Noor-planen lansert. Morapolitiet var igjen til stede i gatebildet etter halvannet års fravær, i tillegg til at både uniformert og sivilkledd politi ble brukt i håndhevelsen av hijabpåbudet. De patruljerte både til fots og i morapolitiets karakteristiske hvite varebiler. Om lag 500 kvinner ble arrestert de første dagene etter at planen ble iverksatt (UN 2024).

Hijabaksjonene varte imidlertid kun kort tid. Situasjonen deeskalerte raskt, og sommeren 2024 var den tilbake til slik den var før Noor-kampanjen. Det er grunn til å tro at en medvirkende årsak var at arkitekten bak Noor-planen, tidligere president Ebrahim Raisi, døde i en helikopterstyrt 19. mai. Den relativt reformvennlige hjertekirurgen Masoud Pezeshkian vant presidentvalget, og ble innsatt som ny president i juli 2024. I motsetning til sin forgjenger, som tilhørte den svært konservative fløyen i regimet, kritiserte Pezeshkian hijabpåbudet. Han mente at det virket mot sin hensikt, og at det er en uting å fortelle andre hvordan de skal kle seg (Mao 2024; Lodgaard 2024).

3.1.2 Den nye hijabloven

Et nytt forslag til hijab-lov ble første gang presentert i april 2023. Det omstridte forslaget til ny hijablov fikk navnet «Supporting the family through promoting the culture of chastity and hijab». Formålet var å fremme islamsk livsstil og pålegge kvinner å bruke hijab. Lovforslaget hadde en strafferamme på opptil 15 år i fengsel ved gjentatte overtredelser og høye bøter (om lag 22 000 NOK) for enkelte hijabrelaterte forbrytelser. Lovforslaget ble i flere runder sendt fram og

tilbake i det politiske systemet mellom parlamentet og vokterrådet før det ble endelig vedtatt høsten 2024 (Gol 2024).

Det var åpenbart ulike meninger mellom såkalte hardlinere og mer moderate krefter om lovforslaget. I et tv-intervju 3. desember 2024 uttalte president Pezeshkian at lovforslaget var uklart og hadde behov for revisjon. Han advarte mot omfattende sosial uro og masseprotester dersom loven skulle bli iverksatt, og at håndhevelse av loven ikke kun ville ramme utildekkede kvinner, men også næringsdrivende og sjåførere (Sinaiee 2024).

Loven skulle etter planen tre i kraft 13. desember 2024. Det nasjonale sikkerhetsrådet fattet en overraskende beslutning om å stanse iverksettelsen, som de argumenterte med at kunne skade nasjonal sikkerhet. Ifølge analytiker Farid Vahid (som gjengitt i Joly 2024) nølte myndighetene med å iverksette en lov som kunne fyre opp under en allerede eksplosiv situasjon. Loven kunne bidra til ytterligere å svekke et allerede skjørt regime. Iverksettelsen ble stoppet kun fem dager etter at Irans viktigste allierte i regionen, Assad-regimet, mistet makten i Syria. I tillegg hadde Irans «motstandsakse» i regionen blitt vesentlig svekket ved at Hizbollah mistet store deler av sin militære slagkraft i løpet av 2024.

Det er uklart hva som videre vil skje med hijabloven. Konservative krefter presser på for at den kontroversielle loven skal iverksettes (Iran International 2025a). Det er grunn til å tro at iverksettelse ikke vil bli forsøkt så lenge situasjonen i landet og regionen anses som svært ustabil.

3.2 Rapporterte saker i 2024

I 2024 ble det rapportert om en rekke arrestasjoner og andre reaksjoner som følge av brudd på hijabpåbudet. Menneskerettsorganisasjonen Human Rights Activists in Iran (HRA) oppgir i sin årsrapport for 2024 at 644 kvinner i løpet av året ble arrestert for brudd på hijabpåbudet, 618 i kjølvannet av Noor-kampanjen. Samtidig viser de til drøyt 30 000 tilfeller av feilaktig hijabbruk. Det er vanskelig å vite hvilke tilfeller dette innebærer, men det kan dreie seg om at kvinner har blitt irettesatt, muntlig eller skriftlig. HRA skriver videre at minst 365 næringsvirksomheter ble nedstengt som følge av manglende overholdelse av hijabpåbudet (Iran International 2024b; HRA 2024, s. 49).

Den 33-årige kurdiske aktivisten Roya Heshmati var et symbol på motstanden mot hijabpåbudet. Hun delte bilder av seg selv uten hijab på sosiale medier. For dette ble hun dømt til 74 piskeslag, bot og tre års utreiseforbud. Piskestraffen ble utført 3. januar 2024 i den kurdiske byen Sanandaj (Radio Free Europe 2024b).

Sommeren 2024 ble Arezoo Badri skutt av politiet, angivelig som følge av brudd på hijabreglene. Hun forsøkte å kjøre fra politiet som skulle konfiskere bilen

hennes da politiet avfyrte skudd. Badri fikk alvorlige skader på ryggmargen og lungene, og hun har blitt lam fra livet og ned (Ghobadi 2024).

4 Utviklingen etter at iverksettelsen av hijabloven ble stanset

Det iranske samfunnet, inkludert den svært religiøse delen av befolkningen, synes å ha akseptert at mange kvinner unnlater å dekke seg til. Etter sommeren 2024 er det ikke rapportert om åpne konfrontasjoner mellom tilhengere og motstandere av hijabpåbudet (kilde i Iran, e-post 2025).

Det synes å ha vært en holdningsendring i de religiøse miljøene, og det er en økende motstand mot religiøs praksis pålagt av staten. Myndighetene erkjenner antagelig at de er i utakt med egen befolkning. En hemmelig spørreundersøkelse foretatt av Ministry of Culture and Islamic Guidance, viste at 73 prosent av befolkningen ønsker et sekulært styre. Studien, som ble lekket til persisk-språklige medier i utlandet, viste at 85 prosent av respondentene har blitt mindre religiøse de siste fem årene. Kun et mindretall av de om lag 16 000 respondentene ønsket en streng håndheving av hijabpåbudet. Mer enn 80 prosent motsetter seg ikke at kvinner lar være å bruke hijab (Iran International 2024a).

Håndhevelsen av hijabpåbudet kan likevel variere over tid, avhengig av myndighetenes signaler og hvilken fløy i det iranske regimet som er toneangivende. Det er svært konservative krefter innen det iranske myndighetsapparatet som er uenig i beslutningen til det nasjonale sikkerhetsrådet og presidenten (Jacinto 2024). Samtidig mener de fleste at Jina-revolusjonen er irreversibel og at det ikke er mulig å snu dette nå.

4.1 Gatebildet i 2025

Analytiker Farid Vahid i tenketanken Fondation Jean-Jaurès uttalte i desember 2024 (som gjengitt i Joly 2024) at tendensen er at stadig flere kvinner unnlater å bruke hijab, både i Teheran og i landet for øvrig. Iran er et sammensatt land med store forskjeller mellom by og land, mellom konservative og liberale miljøer. Men selv i svært konservative og religiøse byer som Qom og Mashhad, er kvinner uten hijab blitt et vanlig syn (Sinaiee 2025). En kilde (e-post 2025) som nylig besøkte byen Isfahan, hadde inntrykk av at om lag 40 prosent av kvinnene var uten hijab, om lag 20 prosent brukte hijab, mens om lag 40 prosent brukte chador.

Utviklingen bekreftes av en kilde (e-post 2025) som hevder at det nå er utbredt i hele landet at kvinner i det offentlige rom ikke dekker seg til. Det har blitt et vanlig syn og den nye normalen. Før september 2022 var det svært uvanlig å se kvinner uten hijab. En del kvinner er pragmatiske og tilpasser sin adferd etter hvor

de ferdes. De bærer med seg skjerf som henger over skuldrene og kan vippes opp over håret dersom situasjonen tilsier det.

4.1.1 Profilen på kvinnene som ikke dekker seg til

Det er ikke foretatt statistiske undersøkelser om profilen på kvinner som ikke dekker seg til. Det synes åpenbart at det finnes kvinner uten hijab i de fleste samfunnslag over hele landet, og i alle aldre. Likevel kan det synes som unge (generasjon Z) er overrepresentert blant de utildekkede (kilde i Iran, e-post 2025).

Andelen utildekkede er høyere i byene enn på landsbygda. Samtidig understreker en kilde i Iran (e-post 2025) at selv i små og konservative landsbyer, er det utildekkede kvinner. Der er imidlertid andelen mindre og kan være nede i ti prosent. Ofte er holdningen til kvinnens familie avgjørende for om hun dekker seg til eller ei. I velstående områder, eksempelvis i nordlige deler av Teheran, er det kvinner som – i tillegg til å kaste hijaben – kler seg slik at hud og former synes, noe som var utenkelig før kvinne, liv, frihet-protestene. Ifølge kilden møter heller ikke disse kvinnene myndighetsreaksjoner.

Det er, naturlig nok, mer utbredt at kvinner dekker seg til på vinterhalvåret på grunn av lave temperaturer. Ifølge kilden i Iran (e-post 2025) er det ventet at andelen utildekkede kvinner, vil øke utover våren 2025.

4.1.2 Kvinner opptrer i offisielle sammenhenger uten hijab

Også i offisielle sammenhenger har det nå blitt vanlig at kvinner opptrer uten hijab. Skribenten og oversetteren Goli Emami har i mange tiår hatt stor innflytelse på iransk litteratur. Den 26. desember 2024 ble 82-åringen hedret med en litteraturpris for sitt livslange litterære arbeid. Hun entret scenen for å motta prisen uten hijab, til stående applaus fra publikum (Sinaiee 2025).

Noen dager senere, den 30. desember 2024, fikk den 62 år gamle kunstneren Bitā Fayyazi stor oppmerksomhet på sosiale medier. Hun åpnet en regjeringsfinansiert kunstutstilling med skjerfet knyttet rundt halsen i stedet for å dekke det grå håret. De færreste kvinnene på åpningen bar hijab. Representanter fra Ministry of Culture and Islamic Guidance var til stede uten at de kommenterte eller aksjonerte overfor kvinnene (VOA Farsi 2024; Sinaiee 2025).

4.2 Hvordan opptrer sikkerhetsmyndighetene og moralpolitiet?

Under toårsmarkeringen for Mahsa/Jina Aminis død varslet president Pezeshkian en endret holdning til hijabpåbudet. Moralpolitiet skal ikke lenger «plage» kvinner som bryter påbudet, og bør ikke «konfrontere» kvinner i det offentlige rom, uttalte presidenten (Mao 2024). Samme budskap hadde Irans visepresident Mohammad Javad Zarif i januar 2025 under World Economic Forum i Davos.

Regjeringen utsatte håndhevingen av den strenge kleskodeksen for «ikke å sette kvinner under press», sa visepresidenten. Han uttalte videre at i gatene i Teheran er det kvinner som ikke dekker seg til, og at selv om det er lovstridig, blir ikke loven håndhevet (AFP 2025). Zarifs uttalelser provoserte de konservative kreftene, som tok til orde for at visepresidenten måtte arresteres og avhøres når han kom hjem til Iran (Iran International 2025a). Dette viser hvor steile frontene er.

Det foreligger lite offentlig informasjon om hvordan sikkerhetsapparatet opptrer etter at det ble besluttet å ikke iverksette den nye hijabloven. Ifølge Landinfos kilde (e-post 2025) er moralpolitiets tilstedeværelse blitt mindre. Deres hvite varebiler er fra tid til annen å se i gatebildet, men de forholder seg passivt, og det er ikke rapportert om konfrontasjoner. Kvinner uten hijab passerer moralpolitiet uten at de foretar seg noe, ifølge kilden.

Det samme er tilfellet på offentlige kontorer, grensekontroller eller flyplasser. På flyplassene forekommer det at kvinner i chador gir muntlige advarsler til kvinner uten hijab, men det oppstår ikke fysiske konfrontasjoner eller arrestasjoner (kilde i Iran, 2025).

4.3 Rapporterte saker etter at iverksettelse av loven ble stanset

Ifølge en kilde i Iran (e-post 2025) er bøter den vanligste straffereaksjonen for brudd på hijabpåbudet. Vi har ikke funnet informasjon om at kvinner har blitt bøtelagt etter desember 2024. Antallet kvinner som straffes er, ifølge kilden, svært begrenset. Det er hovedsakelig kjendiser eller influensere med mange følgere på sosiale medier, som risikerer myndighetsreaksjoner. Kvinner uten en offentlig profil straffes som hovedregel ikke for brudd på hijabpåbudet.

Arrestasjoner forekommer fortsatt, men synes primært å skje i tilfeller hvor poster eller videoer på sosiale medier går viralt. Eksempelvis ble en 27 år gammel sanger, Parastoo Ahmady arrestert etter å ha holdt en virtuell konsert på YouTube i desember 2024. Hun opptrådte uten hijab og i en svart ermeløs kjole sammen med fire mannlige musikere. Dette skal ha vært første gangen etter 1979 at en kvinnelig artist opptrådte uten hijab. Konserten fikk to millioner visninger på YouTube i løpet av en uke. Arrestasjonen førte til store protester, og hun ble løslatt etter få dager. Advokaten hennes forklarte løslatelsen med myndighetenes frykt for folkelig opprør (Deutsche Welle 2024; Jimenez 2024). Senere har andre kvinnelige artister fulgt opp. Den 23. desember postet artisten Hana Kamkar en musikkvideo av seg selv uten hijab (Radio Free Europe 2024a).

I januar 2025 meldte nyhetsmedier at to unge jenter var arrestert etter å ha lagt ut en «upassende» video som gikk viralt på Instagram. Jentenes identitet er ukjent, og Instagram-kontoen ble stengt. De bar ikke hijab og var vestlig kledd med jeans mens de danset foran et minnesmerke over falne under krigen mellom Iran og Irak. Offentlig dans har vært forbudt i fire tiår, og dansing benyttes nå til å

utfordre det islamske styresettet. Det er vanskelig å vite hva som var bakgrunnen for arrestasjonen; at jentene danset, påkledningen, brudd på hijabpåbudet eller en kombinasjon av disse faktorene (Iran Wire 2025; Iran International 2025b; Sinaiee 2025). Landinfo kjenner ikke til hva som videre har skjedd med jentene.

Skriftlige kilder

- AFP (2024, 6. mars). Iran Subjects Women to 'Draconian' Hijab Surveillance, Rights Group Says. *Voice of America*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/a/iran-subjects-women-to-draconian-hijab-surveillance-rights-group-says/7516628.html> [lastet ned 6. februar 2025].
- AFP (2025, 22. januar). Iran VP says government put off enforcing strict dress code. *France 24*. Tilgjengelig fra <https://www.france24.com/en/live-news/20250122-iran-vp-says-government-put-off-enforcing-strict-dress-code> [lastet ned 5. februar 2025].
- Ali, Sajid & Kayyal, Masha (2023). The impact of mandatory Hijab Laws on women's rights in Iran: A human rights perspective. *Global Campus Human Rights Journal* 22-39. Tilgjengelig fra <https://repository.gchumanrights.org/server/api/core/bitstreams/f24dff4e-aac9-45f1-9ba3-1ea8289b5c24/content> [lastet ned 10. mars 2025].
- Bøe, Marianne Hafnor (2022, 5. oktober). Hijabpåbudet har alltid vært omstridt i Iran. Også blant regimets støttespillere. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/KnzWlM/hijabpaabudet-har-alltid-vaert-omstridt-i-iran-ogsaa-blant-regimets-stoettespillere> [lastet ned 27. januar 2025].
- Bøe, Marianne Hafnor (sist oppdatert 6. oktober 2023). *Irans moralpoliti*. Tilgjengelig fra https://snl.no/Irans_moralpoliti [lastet ned 27. januar 2025].
- Deutsche Welle (2024, 15. desember). Singer arrested for performing without hijab. *Deutsche Welle*. Tilgjengelig fra <https://www.dw.com/en/iran-singer-arrested-for-performing-without-hijab/a-71060010> [lastet ned 7. februar 2025].
- Ghattas, Kim (2018, 16. juli). Those Who Dare to Bare Their Hair. *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2018/07/16/those-who-dare-to-bare-their-hair-masih-alinejad-iran-women-protest/> [lastet ned 17. februar 2025].
- Ghobadi, Parham (2024, 12. august). Iranian woman paralysed after being shot over hijab. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/articles/c303ddrlzd9o> [lastet ned 7. februar 2025].
- Gol, Jiyar (2024, 16. desember). Iran pauses controversial new dress code law. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/articles/c0mv83m4z7vo> [lastet ned 4. februar 2025].
- HRA, dvs. Human Rights Activists in Iran (2024, 26. desember). *Annual report 2024. Annual Statistical Report of Human Rights Conditions in Iran*. Fairfax: HRA. Tilgjengelig fra <https://www.en-hrana.org/wp-content/uploads/2024/12/HRANA%20Annual%20Report%202024%20-%20English.pdf> [lastet ned 5. februar 2025].
- International Federation for Human Rights (2019, 17. april). Iran: Arbitrary detention and judicial harassment of Ms. Vida Movahedi, women's rights defender. *International Federation for Human Rights*. Tilgjengelig fra <https://www.fidh.org/en/issues/human-rights-defenders/iran-arbitrary-detention-and-judicial-harassment-of-ms-vida-movahedi> [lastet ned 10. februar 2025].
- Iran International (2024a, 24. februar). Government Study Shows Iranians Less Religious Than Before. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202402245769> [lastet ned 10. februar 2025].

- Iran International (2024b, 26. desember). Iran arrested at least 644 women for hijab violations in 2024, rights group says. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202412263018> [lastet ned 4. februar 2025].
- Iran International (2025a, 23. januar). Iranian official calls for Zarif's arrest over Davos hijab comments. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202501238623> [lastet ned 7. februar 2025].
- Iran International (2025b, 24. januar). Tehran arrests two girls for dancing at Iran-Iraq war memorial. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202501240387> [lastet ned 10. februar 2025].
- Iran Wire (2025, 24. januar). Two Girls Arrested in Tehran for Filming Dance Video at Iran-Iraq War Memorial. *Iran Wire*. Tilgjengelig fra <https://iranwire.com/en/women/138462-two-girls-arrested-in-tehran-for-filming-dance-video-at-iran-iraq-war-memorial/> [lastet ned 7. februar 2025].
- Jacinto, Leela (2024, 21. mai). Iran's hardline Paydari Front eyes a political vacuum after Raisi's death. *France 24*. Tilgjengelig fra <https://www.france24.com/en/asia-pacific/20240521-iran-s-hardline-paydari-front-eyes-a-political-vacuum-after-raisi-s-death> [lastet ned 6. februar 2025].
- Jimenez, Andrea Tode (2024, 18. desember). Iranian Singer Parastoo Ahmadi Released From Jail After Performing Without a Hijab. *International Business Times*. Tilgjengelig fra <https://www.ibtimes.co.uk/defiant-iranian-singer-parastoo-ahmadi-released-jail-after-performing-online-without-hijab-1729579> [lastet ned 7. februar 2025].
- Joly, Vinciane (2024, 19 desember). Iranian regime prefers to delay harsh new hijab law. *La Croix*. Tilgjengelig fra <https://international.la-croix.com/world/iranian-regime-prefers-to-delay-harsh-new-hijab-law> [lastet ned 7. februar 2025].
- Killingland, Magnus (2022, 7. oktober). Drapet som rystet en hel verden. *Folk og forsvar*. Tilgjengelig fra <https://folkogforsvar.no/drapet-som-rystet-en-hel-verden/> [lastet ned 27. januar 2025].
- Lodgaard, Sverre (2024, 28. juli). Kan Irans nyvalgte president reformere landet? *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/4BBkAq/kan-irans-nyvalgte-president-reformere-landet>.
- Mao, Frances (2024, 16. september). Iran's morality police will not 'bother' women, president says. *BBC*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/articles/ckgmn3562yjo> [lastet ned 4. februar 2025].
- Motademi, Maziar (2023, 11. april). Iranian women post images without hijabs despite crackdown. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2023/4/11/iranian-women-post-images-without-hijab-despite-crackdown> [lastet ned 7. februar 2025].
- Mørk, Hulda Kjeang; Lodgaard, Sverre; Thiesen, Finn; Skatvik, Frida & Izadi, Mohammad (sist oppdatert 15. desember 2021). *Iran*. Oslo: Store Norske Leksikon. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Iran> [lastet ned 20. desember 2021].
- Penal Code, Book 5 (1996/2013). *Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran – Book Five*. Tilgjengelig fra <https://iranhrdc.org/islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five/> [lastet ned 17. desember].
- Radio Free Europe (2024a, 23. desember). Another Female Singer Challenges Iran's Dress Code Onstage. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-female-singer-dress-code-googoosh-video/33247606.html> [lastet ned 12. februar 2025].

Radio Free Europe (2024b, 9. januar). Iranian Woman Defiant Despite 'Medieval' Flogging For Hijab Violation. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/iran-women-defiant-flogging-hijab-violation/32767635.html> [lastet ned 6. februar 2025].

Sinaiee, Maryam (2024, 3. desember). Pezeshkian says new hijab law cannot be enforced. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202412031818> [lastet ned 4. januar 2025].

Sinaiee, Maryam (2025, 4. januar). Iranian cultural figures unveil in public to protest hijab. *Iran International*. Tilgjengelig fra <https://www.iranintl.com/en/202501030090> [lastet ned 11. februar 2025].

Skjeseth, Heidi Taksdal (2023, 11. april). Iran vil bruke ansiktsgjenkjenning for å finne kvinner uten hijab. *NRK*. Tilgjengelig fra <https://www.nrk.no/urix/iran-vil-filme-kvinner-uten-hijab-1.16370088> [lastet ned 27. januar 2025].

UN, dvs. United Nations (2024, 13. september). Update on the situation of women and girls in the context of the September 2022 protest and the “Woman, Life, Freedom” movement in the Islamic Republic of Iran. *United Nations Independent International Fact-Finding Mission on the Islamic Republic of Iran*. Tilgjengelig fra <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/ffmi-iran/FFM-Iran-Update-13-September-2024.pdf> [lastet ned 28. januar 2025].

VOA Farsi, VOA Farsi (2024, 31. desember). *Åpningen av den iranske keramikkbiennalen av Bita Fayazi, en kunstner innen visuell kunst, uten obligatorisk hijab [oversatt fra persisk]*. YouTube. Tilgjengelig fra https://www.youtube.com/shorts/FJX6_9SgDSA [lastet ned 11. februar 2025].

Muntlige kilder

Kilde i Iran. E-post januar 2025.

Kilde i Iran. E-post juli 2024.

Kilde i Iran. E-post februar 2025.